

Landets kommuner

Deres ref:

Vår ref: 2020/53842-1

Arkivkode: 041

Dato: 17.06.2020

Taushetsplikt i forbindelse med granskninger

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er kjent med at flere kommuner har gjennomført granskninger av egne barneverntjenester. En slik granskning kan, dersom den gjennomføres på en god måte, være et viktig bidrag til forbedring av tjenesten. Vi vil med dette trekke opp noen rammer for granskninger eller undersøkelser som iverksettes på barnevernsfeltet. Vi vil særlig omtale problemstillinger knyttet til taushetsplikt.

Adgangen til å gi innsyn i taushetsbelagte opplysninger

En forutsetning for å gjennomføre en granskning, er at den eller de som skal gjennomføre granskningen gis tilgang til ellers taushetsbelagte opplysninger. Barnevernssaker inneholder normalt en rekke sensitive personopplysninger om barn og foreldre. Disse opplysningene er omfattet av en streng taushetsplikt. Dersom slike opplysninger skal stilles til rådighet for andre enn partene i saken eller barneverntjenestens egne ansatte, må det foreligge en klar lovhjemmel.

I henhold til forvaltningsloven § 13 b nr. 4 er taushetsplikt ikke til hinder for at opplysningene brukes i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll med forvaltningen. Bestemmelsen gir adgang til å gi innsyn i ellers taushetsbelagte opplysninger i forbindelse med granskninger. Det skal likevel tas hensyn til det generelle prinsippet om at taushetsbelagte opplysninger ikke skal spres mer enn det som er strengt nødvendig. Det bør derfor gjøres en vurdering av om formålet med granskningen kan oppnås ved bruk av anonymiserte opplysninger.

Det kan også gis innsyn i taushetsbelagte opplysninger dersom den opplysningene gjelder samtykker til det. Innhenting av samtykke kan være aktuelt ved granskninger av et begrenset antall saker. Den enkelte kan imidlertid bare samtykke til utlevering av opplysninger som gjelder vedkommende selv. Barnevernets dokumenter inneholder gjerne sensitive opplysninger om flere personer. Det må derfor vurderes om det skal innhentes samtykke fra alle som er omtalt i saken på en måte som rører personsensitive opplysninger. Samtykket

bør være skriftlig. Et samtykke til å foreta en granskning innebærer ikke et samtykke til senere offentliggjøring. Dette omtales nærmere nedenfor.

Et samtykke er ikke en forutsetning for å foreta granskninger, siden forvaltningsloven § 13 b nr. 4 uansett gir hjemmel til å gi granskerne innsyn. Men dersom den eller de som saken eller sakene gjelder motsetter seg at opplysningene frigis, bør det gjøres en vurdering av om granskningen likevel skal gjennomføres.

Granskernes taushetsplikt

Den eller de som gjennomfører granskningen vil utføre tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, og dermed ha taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. Det er derfor ikke nødvendig med en egen taushetserklæring. En slik erklæring kan imidlertid være med på å understreke betydningen av at taushetsplikten overholdes.

Offentliggjøring av granskningsrapporter

Offentligheten har en berettiget interesse i å få kjennskap til resultatet av iverksatte granskninger av offentlige virksomheter. Det er først og fremst funnene og den eventuelle kritikken som rettes mot barnevernstjenesten eller andre instanser som er av offentlig interesse. Dette kan formidles gjennom å publisere en oppsummering eller de overordnede konklusjonene fra rapporten.

Det bør gjøres grundige vurderinger før en rapport offentliggjøres i sin helhet. Særlig gjelder det dersom en slik rapport vurderes lagt ut tilgjengelig for alle på internett. Selv om en rapport er anonymisert, er ikke dette nok til at den kan gjøres offentlig tilgjengelig. Rapporten kan likevel inneholde opplysninger som gjør det mulig å identifisere personer som omtales. Dette er en særlig aktuell problemstilling ved granskninger av et lite antall saker, og/eller dersom saken(e) har vært omtalt i aviser og andre medier. Tilsvarende gjelder dersom granskningen gjelder barnevernssaker i små kommuner hvor det er allment kjent hvem sakene omhandler.

Heller ikke et samtykke fra partene vil i alle tilfeller være tilstrekkelig til at hele rapporten kan offentliggjøres. Den enkelte kan bare samtykke til å offentliggjøre opplysninger om seg selv eller sine mindreårige barn.¹ Dersom rapporten inneholder sensitive opplysninger om andre må det innhentes samtykke også fra disse, eventuelt må opplysningene sladdes. Et samtykke til offentliggjøring må innhentes etter at rapporten er ferdigstilt, slik at den som avgir samtykket har lest rapporten og vet hva det samtykkes til. Det må også forklares hva en slik offentliggjøring innebærer, som at opplysningene vil kunne bli liggende på nettet i lang tid.

Publisering av opplysninger i strid med taushetsplikten er straffbart etter straffeloven § 209.

Dersom kommunen ønsker å offentliggjøre hele rapporten bør det uansett, selv om det er gitt samtykke fra alle som er omtalt og rapporten er tilstrekkelig anonymisert, gjøres en vurdering av om særlig sensitive opplysninger skal unntas offentlighet. I den forbindelse bør kommunen være oppmerksom på at foreldre og barn under offentlig omsorg kan ha motstridende interesser, og kommunen må gjøre en selvstendig vurdering av konsekvensene for barnet dersom opplysningene offentliggjøres. Hensynet til barn omtalt i en slik granskning skal være et grunnleggende hensyn i vurderingen av offentliggjøring av en

¹ Det forutsettes at foreldreansvaret er i behold og foreldrene er barnets verger

granskningsrapport. Det er som nevnt de kritikkverdige forholdene som eventuelt avdekkes som har offentlig interesse, ikke sensitive opplysninger som det kan være en risiko for at kan knyttes til personer som er omtalt.

Med hilsen

Anders Henriksen (e.f)
avdelingsdirektør

Jan Faller
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:				
Barne- og familiedepartementet	Postboks 8036 Dep	0030	OSLO	
Fylkesmennene				
Statens helsetilsyn	Postboks 231 Skøyen	0213	OSLO	
Barne- og familieetaten	6726 St. Olavs plass	0130	OSLO	
Kommunesektorens organisasjon	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO	
Fylkesnemndene				
Sentralenheten for fylkesnemndene	Postboks 8199 Dep	0034	OSLO	
Regionene i Bufetat				

Tenk miljø – velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no